

**OIKEUS OPPIA - koulutuksellisen tasa-arvon ja positiivisen erityiskohtelun edistämistoimia
varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa valmisteleva työryhmä**

KOKOUSMUISTIO 1/2020

Aika: Perjantai 12.6.2020 klo 13-15

Paikka: Skype-kokous

Läsnäolijat:	läsnä	poissa
Päsihteeri Peter Kariuki, ETNO		x
Perusopetusjohtaja Outi Salo, Helsingin kaupunki	x	
Sivistysjohtaja, rehtori Joonas Leinonen, Juuka	x	
Opetustoimen ylitarkastaja Kari Torikka, Lapin AVI	x	
Erytisasiantuntija Päivi Lyhykäinen, OAJ ry, sijasta Auli Setälä	x	
Erytisasiantuntija Leena Matilainen (valtiosuudet), Opetushallitus	x	
Opetusneuvos Leo Pahkin (varhaiskasvatus ja perusopetus)	x	
Opetusneuvos, yksikön päällikkö Marjo Rissanen (varhaiskasvatus ja perusopetus), Opetushallitus	x	
Koulutuspäällikkö Minna Lumme, Raasepori		x
Neuvotteleva virkamies Annika Parsons, Sosiaali- ja terveysministeriö	x	
Erytisasiantuntija Minna Lindberg, Suomen Kuntaliitto ry	x	
Kasvatus- ja opetusjohtaja Kristiina Järvelä, Tampereen kaupunki	x	
Yliaktuaari Mika Witting, Tilastokeskus	x	
Neuvotteleva virkamies Matti Sillanmäki, Valtionvarainministeriö	x	
Neuvotteleva virkamies Suvi Savolainen, Valtiovarainministeriö	x	
Neuvotteleva virkamies Jaana Nevalainen, Ympäristöministeriö	x	
Erytisasiantuntija Martina Nygård, THL		x
Apulaisprofessori Matti Sarvimäki, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu	x	
Apulaisprofessori Venla Bernelius, Helsingin yliopisto	x	
Professori Anne Kouvonen, Helsingin yliopisto	x	
Professori Maarit Alasuutari, Jyväskylän yliopisto	x	
Yliopistonlehtori Outi Ylitapio-Mäntylä Oulun yliopisto	x	
Tutkimusjohtaja Tuomas Kosonen, Palkansaajien tutkimuslaitos	x	

#OikeusOppia

Apulaisprofessori Maiju Paananen, Tampereen yliopisto	x	
Professori Piia Seppänen, Turun yliopisto	x	
Koulunjohtaja Nana Lampi, Varissuon koulu, Turku	x	
Hallitussihteeri Kirsi Lamberg, opetus- ja kulttuuriministeriö	x	
Erityisasiantuntija Minna Launonen, opetus- ja kulttuuriministeriö		x
Opetusneuvos Minna Polvinen, opetus- ja kulttuuriministeriö	x	
Opetusneuvos Kati Costiander, Opetushallitus		
Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö	x	
Asiantuntijana		
Opetusneuvos Tommi Karjalainen, opetus- ja kulttuuriministeriö	x	

1. Kokouksen avaus ja osallistujien esittäytyminen.

Avattiin kokous ajassa 13.00.

Esiteltiin työryhmän jäsenet.

2. Työryhmän tavoitteet, tehtävät, työskentelytavat ja alustava työsuunnitelma.

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen informoi työryhmän tavoitteista ja tehtävistä. Minna Polvinen kertoi alustavasta työsuunnitelmasta ja työskentelytavoista.

Alustava työsuunnitelma sai jäseniltä tukea. Työryhmän jäsenet pitivät lähtökohtaisesti hyvänä, että työryhmän työskentelyssä hyödynnetään vahvasti tutkimustietoa. Toivottiin myös kuntakentän näkemyksiä sekä keskustelua politiikkavaihtoehdoista. Puheenvuoroissa kannatettiin tasa-arvoavustusten siirtoa pysyväksi järjestelyksi osaksi valtionosuuksia, tämä vähentäisi kuntien hallinnollista työtä ja vahvistaisi oppilaitostasolla tasa-arvotyön jatkuvuutta.

Keskustelussa esille nousi mm. tarve osallistumista koskevalle tiedolle, haavoittuvammassa asemassa olevat lapset, kielivähemmistöt, positiivinen erityiskohtelu, segregatiota vähentävät toimet muissa hallitusohjelman hankkeissa, varhaiskasvatukseen pääsy, jatkumot ja siirtymät, poikkeusolosuhteiden pitkäaikaiset sosioekonomiset ja oppimisvaikutukset, kouluvalinnat, koulua ympäröivään yhteisöön liittyvät tekijät, koulujen sisäistä segregatiokehitystä koskevan tiedon päivitystarpeet sekä opetuksen resursointiin ja kuntien taloudelliseen asemaan liittyvät kysymykset. Lisäksi todettiin, että syksyllä 2020 julkaistaan aiheeseen liittyvää relevanttia tutkimus- ja seurantatietoa esimerkiksi Karvin toimesta. Keskusteltiin lyhyesti eri kaupungeissa tällä hetkellä tehtävästä tasa-arvotyöstä.

Puheenjohtaja totesi, että työsuunnitelmaa laadittaessa huomioidaan keskustelussa esille nostettuja näkökulmia ja toiveita.

Asettamispäätöksessä asetetun aikataulun mukaisesti ehdotukset eriarvoistumiskehitystä sekä koulutuksellista tasa-arvoa koskeviksi politiikkatoimenpiteiksi tulee valmistella 31.5.2021 mennessä

ja lainsäädäntöehdotukset viimeistään 1.6.2022.

3. Alueellinen eriytyminen ja koulutuksellisen segregaation kierteet?

Apulaisprofessori Venla Bernelius. Lähtökohtia kansalliselle tasa-arvotyölle ja positiiviselle erityiskohtelulle.

Venla Bernelius alusti suomalaisten kaupunki- ja maaseutualueiden segregaatiodynamiikan kiinnittymisestä koulujen eriytymiskehitykseen nostaan esille mm. koronaepidemian johdosta tapahtuvan yhteiskunnan taloudellisen tilanteen heikkenemisen mahdolliset pitkäaikaiset jälkivaikutukset.

Keskustelussa mm. todettiin, että hyvinvointierojen tasoittamisessa kannattaisi panostaa yksilöihin vaikuttaviin toimiin sekä rakenteellisiin uudistuksiin. Analyysiä olemassa olevien politiikkatoimien vaikuttavuudesta ja kansainvälistä vertailutietoa tarvitaan.

Työryhmää informoitiin apulaisprofessori Venla Berneliuksen asettamisesta opetus- ja kulttuuriministeriön selvityshenkilöksi.

4. Koulutuksen tasa-arvon edistämisen määräraha – Oikeus oppia –ohjelman toimet/ Opetusneuvos Tommi Karjalainen.

Tommi Karjalainen esitteli tasa-arvon edistämiseen ja opetusryhmien pienentämiseen liittyvää valtionavustusten menettelyä. Avustusta jaettu vuodesta 2009 alkaen ja vuodesta 2012 alkaen tasa-arvoavusta. Myöhemmin vuosina erityisavustusten käyttötarkoitusta on vuosittain täsmennetty ja kehitetty. Tasa-arvoon edistämiseen liittyvää valtionavustusta on jaettu postinnumeroalueisiin liittyvien kriteerien perusteella. Keskustelussa kiinnitettiin huomiota siihen, että postinnumeroalueiden sisällä koulujen toimintaolosuhteet vaihtelevat voimakkaasti. Kannatettiin ajatusta siitä, että vuosittaisesti valtionavustushausta voitaisiin luopua ja valtionavustus sisällytettäisiin tulevaisuuteen valtionosuusrahoitukseen. Keskusteltiin siitä, että kohdentuuko valtionavustus tosiasiallisesti juuri niihin kouluihin ja oppilaisiin, jotka tarvitsisivat eniten tukea. Keskusteltiin siitä, että tarvitseeko tukea koulu vai perheet. Sosioekonomisesti vahvoilla alueilla on myös perheitä, jotka tarvitsisivat tukea. Avustus ei kuitenkaan tällä hetkellä kohdistu näihin kouluihin.

5. Kokouksen päättäminen ajassa 14:51.

Alustava kokousaikataulu syksyille 2020:

Tiistai 15.9. (HUOM siirretty pidettäväksi 29.9. klo 9-11),

Tiistai 27.10.2020 klo 12-14

Tiistai 24.11.2020 klo 12-14

Kokoukset etäkokouksia myöhemmin informoitavilla järjestelyillä.